

I.12 | AKUPUNKTURPUNKTER PÅ LEVERNS MERIDIAN

Inledning

Vid en allmän översikt av symtom och indikationer som är relaterade till leverns meridian, finner man symtom som fullhetskänsla och smärtor i bröstkorgen och hypokondriet, buksmärtor, kräkningar, diarré, miktionssvårigheter, hernia och smärtor i testiklar, svullen buk (hos kvinnan) samt lumbago. Dessa besvär är främst lokaliserade utmed meridianens utbredningsområde, däremot har de enskilda punkterna på leverns meridian betydligt bredare användningsområden.

- Leverns meridian är dels ansluten till gallblåsans meridian i ett *yin-* och *yang-*förhållande, dels parad med Pc-meridianen i paret *jue yin*, enligt teorin om *shang han*, de sex meridianerna.
- Några viktiga observationer som gäller levermeridianens utbredningsområden är att den ansluter till gallblåsan såsom *fu* och att både *luo-förgreningar* och dess *jing bie* förenar sig med gallblåsans meridian.
- Leverns meridian har en stark närvaro i och runt könsorganen, då dess *jing mai*, *luo-förgreningar* och *jing bie* cirkulerar runt och i könsorganen. En mängd besvär i denna region som är orsakade av stagnerad *qi* och blod, fukt och hetta, och invasion av kyla behandlas på punkter utmed meridianen. Exempelvis vid dysmenorré och endometriosis finner man ofta lokal stagnation av *qi* och blod som en följd av stagnerad lever-*qi*. Lämpliga punkter är bland annat TAICHONG [LR 3] och SANYINJIAO [SP 6]. I den senare förenas mjältens, njurarnas och leverns meridianer. Vid herpes simplex HSV-2, vestibulit och smärtor i yttre könsorganet samt vid BPH förekommer ofta fukt och hetta som är internt genererat, och som rinner till nedre *jiao*. Lämpliga punkter i detta sammanhang är förslagsvis QUQUAN [LR 8], SANYINJIAO [SP 6] och ZHONGJI [CV 3]. I den senare punkten förenas *ren mai* och leverns meridian. Vid invasion av kyla i meridianen förekommer olika *shan* - syndrom, ofta med svåra smärtor i nedre buken hos kvinnor, ansvällning och värk i testiklarna hos män samt hernia. Lämpliga punkter är bland annat DADUN [LR 1] och TAICHONG [LR 3].
- Leverns meridian träder in i bukhålan och förutom de yttre könsorganen är livmoder, äggstockar och de manliga inre könsorganen nära knutna till levermeridianens patologier. Exempelvis är stagnerad lever-*qi* vanligt förekommande vid infertilitet, olika menstruella problem, miktions-svårigheter, urininkontinens, spermatorré, erektil dysfunktion och priapism (vilket avser erektion, ofta smärtsam men utan erotisk orsak).
- Punkter på leverns meridian är indikerade vid lumbala smärtor, vilka inte har en direkt relation med lumbalområdet, däremot en indirekt via gallblåsans meridian som passerar genom sakrum. Punkter som appliceras för lumbago av olika slag är bland annat TAICHONG [LR 3] och XINGJIAN [LR 2].
- Magen har en stor närhet till leverns meridian och en mängd besvär med mage och tarmar kan förekomma, exempelvis vid stagnerad lever-*qi* och när ”trä attackerar jord”, med smärtor i buken, epigastriet och hypokondriet, reflux, gastrit och buksvullnad. Dessa symtom är främst orsakade

och förvärrade av emotionell turbulens. Lämpliga punkter för behandling av störningar i både leverns meridian och magen (och i mjälten inte att förglömma, eftersom mjältens och magens funktioner är intimt förknippade och svåra att separera) är TAICHONG [LR 3], ZHANGMEN [LR 13], ZHONGFENG [LR 4] och punkter som toniserar och reglerar mjälten och magen är bland annat TAIBAI [SP 3] och ZUSANLI [ST 36].

- Leverns meridian passerar hypokondriet, revbensområdet och diafragma och ansluter till det egna organet. Störningar i levern och i leverns meridian, framför allt stagnerad lever-*qi*, fukt och hetta, resulterar ofta i lokala smärtor i hypokondriet och revbensområdet. Leverns funktion är att upprätthålla en emotionell jämvikt genom att reglera cirkulationen av *qi*. Det är vanligt förekommande att punkter på leverns meridian används (eller punkter på andra meridianer som indirekt reglerar *qi* i levern) för att återupprätta emotionell jämvikt. Ilska, frustration, depression, psykosomatiska problem med mera regleras från punkter som XINGJIAN [LR 2], TAICHONG [LR 3] GANSHU [BL 18] och QIMEN [LR 14]. Andra punkter som indirekt reglerar levern är exempelvis NEIGUAN [PC 6] och SANYINJIAO [SP 6].
- Stagnerad lever-*qi* medför i många fall sekundärt utvecklande av hetta och eld, det vill säga den hetta och eld som benämns ministerelden, *xiang huo* [相獲], vilken kan manifesteras sig i alla inre organ och överallt i kroppen. Notera att ministerelden är den naturliga vitala värme som har sin rot i njurarna och som även kallas för *yuan qi*. Ministerelden avser även den patologiska hetta som bland annat utvecklas vid stagnerad *qi* eller tomhetshetta orsakad av tomhet *yin*. Symtom är brännande smärtor, hudutslag, kroniska inflammationer med flera. Punkter på leverns meridian som XINGJIAN [LR 2], TAICHONG [LR 3] och andra punkter som QUCHI [LI 11] och DAZHUI [GV 14] är effektiva för att eliminera hetta.
- Leverns meridian ansluter till lungorna, diafragma och halsområdet. Vid bland annat stagnerad lever-*qi* kan man finna symtom och sjukdomar som astma, globus och att man har en tendens till att dra djupa andetag och att sucka. Suckar och djupa andetag är ett omedvetet sätt att underlätta stagnerad *qi*. Punkter som underlättar stagnerad *qi* är exempelvis TAICHONG [LR 3], QIMEN [LR 14] och Tiantu [CV 22].
- Meridianen passerar naso-pharynxområdet och löper vidare upp till ögonen. Levereld flamar har en tendens att stiga upp till övre delen av kroppen och kan orsaka kroniska besvär, däribland med bihålor och olika typer av ögonproblem, i första hand av fullhetsnatur. Punkter på leverns meridian för dessa besvär är främst XINGJIAN [LR 2] och TAICHONG [LR 3], vilka ofta kombineras med lokala punkter och med punkter på gallblåsans meridian, däribland FENGCHI [GB 20], ZULINQI [GB 41] och GUANGMING [GB 37].
- Slutligen stiger meridianen upp till hjässan och ansluter till punkten BAIHUI [GV 20]. Leverns meridian är den *yin*-meridian som stiger högst upp på kroppen. *Qi* från levern, framför allt i form av inre vind, hyperaktiv lever-*yang* eller levereld flamar, är ofta involverade i störningar som berör huvudet. Till exempel vid migrän, yrsel, epilepsi och andra typer av konvulsioner. Punkter som i dessa sammanhang är indikerade är bland annat BAIHUI [GV 20], XINGJIAN [LR 2] och TAICHONG [LR 3].

Levers meridian, fotens jue yin

Levers meridian utgår från området vid punkten DADUN [LR 1] lateralt på stortån och går till fotryggen framför mediala malleolen (1). Från mediala malleolen fortsätter den uppåt tre *cun* där den förenar sig med mjältens och njurarnas meridianer i punkten SANYINJIAO [SP 6]. Vidare passerar den medialt om knäet (2) och går upp på lårets insida (3). Meridianen når pubisområdet och bevattnar de yttre genitalia innan den träder in i buken (4) lateralt och tar kontakt med mjälten och magen vid punkten ZHANGMEN [LR 13] (5). Den förenar sig med sitt eget organ levern (6). Meridianen kommunicerar med gallblåsan via en *luo*-förbindelse (7). Den passerar vidare med en inre gren genom diafragma, hypokondriet och revbensområdet (8). Därefter stiger den upp på halsen, kontaktar larynx samt nasofarynx-regionen (9). En gren når ögonen, passerar därefter över pannan och ansluter till *du mai* vid punkten BAIHUI [Gv 20] (10). En gren utgår från ögat och löper ned på kinden och rundar läpparna på insidan (11). En gren har sin början i levern, passerar genom diafragma till lungan och tar kontakt med lungans meridian (12). Levers meridian har fjorton akupunkturpunkter.

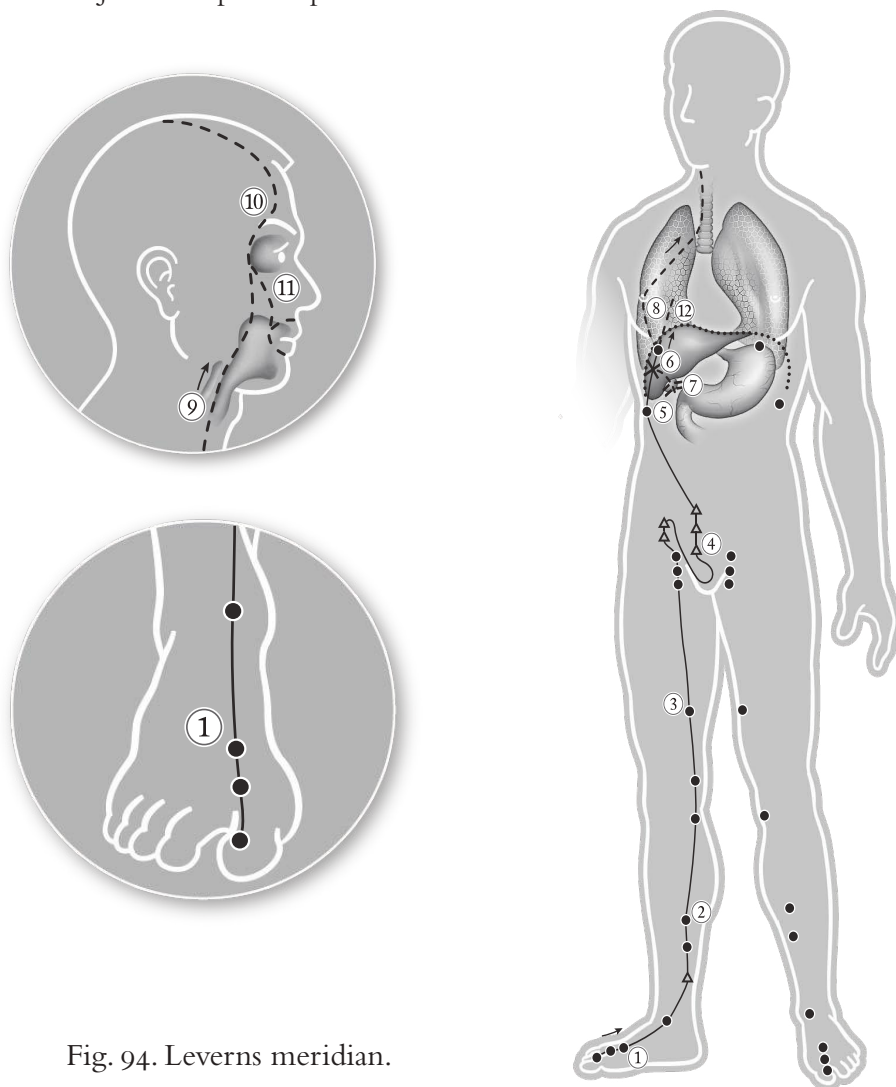

Fig. 94. Levers meridian.

Till levermeridianen hör också dess *jing bie*, tendinomuskulär och *luo mai* och till dem relaterade indikationer.

- Symtom som är förknippade med levermeridianens tendinomuskulär: smärtor och kramper utmed meridianens förlopp. Andra besvär är erektil dysfunktion (när alltför stor sexuell aktivitet tömmer *yin* och blod i levern), smärta och kramper orsakade av extern patogen kyla (hetta i meridianen kan även skapa erektil dysfunktion). Meridianen utgår från DADUN [LR 1].
- Symtom som hör till levermeridianens *luo mai* är vid fullhet: plötslig svullnad och smärta i skrotum, ihållande, smärtsam erektion. Symtom vid tomhet: klåda i underlivet. Meridianen utgår från LIGOU [LR 5].

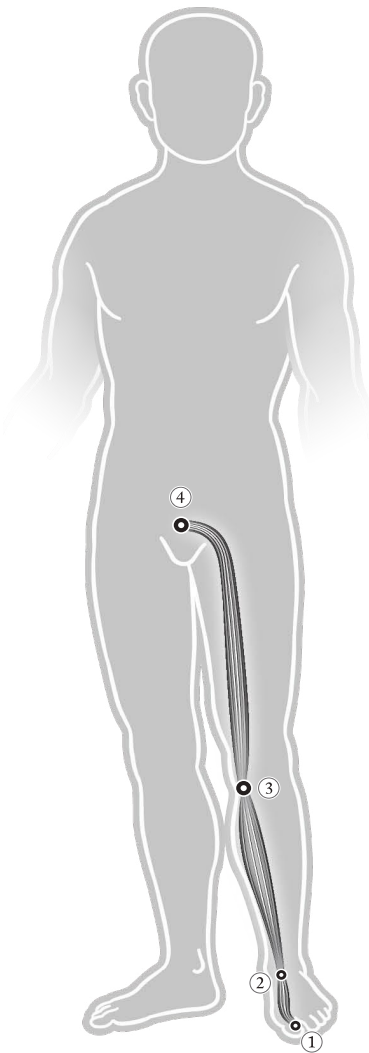

Fig. 95. Levermeridianens tendinomuskulär.
Utgår från Dadun LR 1.

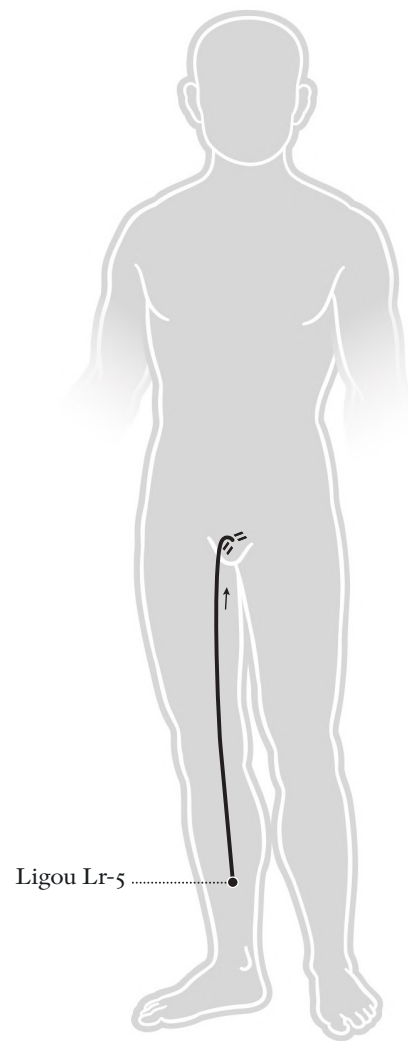

Fig. 96. Levermeridianens *luo mai*.
Utgår från Ligou LR 5.

LR 1, Dàdūn 大敦 ”Stor kulle”

Lokalisation, nålplacering och moxa

Punkten befinner sig dorsalt och lateralt på stortån, i korsningen mellan en linje dragen utmed nagelns laterala kant och den horisontella kanten vid nagelroten, ungefär 0,1 *cun* utanför det proximala laterala hörnet. Punkten har ytterligare en lokalisation, vilken är ”ovanför nageln där det växer små hår” på ovasidan av stortån. Närmare bestämt på ovasidan av stortåns distala led. Vinkelrätt instick eller vinklat proximalt och 0,1 – 0,2 *cun* djupt. Moxa och/eller blödningsteknik kan användas. Fig. 97.

Indikationer

- Sju sorters *shan*, med kall eller varm känsla i buken, hernia, kraftiga och vridande buksmärter, kraftig värk samtidigt i buken och ländryggen, ansvällning av könsorganen, smärter i penis, sammandragning av yttre könsorganet, ansvällning av testiklarna.
- Funktionella livmoderblödningar, oregelbunden menstruation, menorrhagi, metrorragi, näsblod, underlivsklåda, uterusprolaps.
- Miktionssvårigheter, smärtsam urinering, frekvent urinering, blod i urinen, enures, urininkontinens.
- Blodtrycksfall och kollaps, medvetlöshet vid stroke eller epilepsi.
- Rädslor, oro, depression och betryckthet, suckande, manodepressivitet.

Egenskaper och funktioner

- *Jing*-källpunkt relaterad till trä på leverns meridian.
- *Gen*- och *jie*-punkt relaterad till bröstkorgen.
- Reglerar *qi* i nedre *jiao*.
- Behandlar *shan* och underlättar smärta.
- Understödjer könsorganen.
- Reglerar urinering.
- Reglerar lever-*qi* och stillar rikliga livmoderblödningar.
- Återuppväcker vid medvetlöshet och lugnar *shen*.

Kommentar

Da [大] betyder stor, viktig, fullkomlig och ädel. *Dun* [敦] skildrar kulle, tjock, att bygga upp, generös, ärlig och viktig. Namnet kan dels avse punktens lokalisation på stortån, som är både stor och tjock jämfört med de andra tårna, dels kan det syfta på punktens funktion, som är att reglera balansen mellan trä (lever och gallblåsa) och jord (mjälte och mage). I *Nei jing*, *su wen*, kallas fullhet/överskott av jord för *dun fu* [敦阜], det vill säga upphöjning, kulle, röse eller gravkulle.

”När patogen *qi* befinner sig i fotens *jue yin luo*, ger det upphov till plötslig *shan*. Behandla då ovanför nageln på stortån.”¹ Leverns meridian och dess *luo*-förgreningar passerar könsorganen och nedre buken. DADUN är den huvudsakliga distala punkten för behandling av besvär i denna region. I synnerhet akuta sådana som uppträder i detta område. *Shan* avser ett flertal sjukdomstillstånd i nedre buken och testiklar, vilka karakteriseras av smärter och svullnad. DADUN är den primära punkten för behandling av sju sorters

shan [疝]. *Shan* orsakas oftast av extern patogen kyla som invaderar nedre *jiao* samt könsorganen. *Shan* kan även bero på hetta (eller extern patogen kyla som har omvandlats till hetta) eller (mer sällan) trauma eller fukt och hetta i kombination. Detta kan yttra sig som kall eller varm känsla i buken, hernia, kraftiga och vridande buksmärter, kraftig värk samtidigt i buken och ländryggen, ansvällning av könsorganen, smärter i penis, sammandragning av yttre könsorganet samt ansvällning av testiklarna. Extern patogen kyla har en starkt kontraherande funktion. Det leder till att cirkulationen av *qi* och blod kraftigt hämmas eller helt obstrueras och resulterar i svåra smärter. I citatet anges vidare att man ska behandla ovanför nageln eller i området ”där det växer små hår” på ovansidan av stortån, vilket är en alternativ placering av punkten. För dessa besvär är kontralateral teknik² att rekommendera för att uppnå det bästa resultatet.

Eftersom DADUN reglerar *qi* i nedre *jiao* inkluderar detta störningar som uppstår i samband med menstruation och urinering vid både fullhets- såväl som vid tomhetstillstånd. Leverns funktion är att lagra blod och utgör en viktig depå för blod. Vid stagnerad lever-*qi* kan hetta utvecklas som i sin tur attackerar blodet. Situationen kan resultera i funktionella livmoderblödningar, oregelbunden menstruation, menorrhagi, metrorragi och underlivsklåda. DADUN eliminerar hetta och stillar blödningar, även näsblod om den är orsakad av hetta i blodet. Likaså är punkten indikerad vid uterusprolaps som ofta beror på ett tomhetstillstånd. Den närliggande punkten YINBAI [SP 1] är en punkt som stillar blödningar och appliceras vid tomhet *qi* och *yang* i mjälten. (Det är dock vanligt att dessa två punkter kombineras vid olika typer av blödningar, eftersom de förefaller potentiera varandra.) DADUN reglerar urinering, främst vid miktionssvårigheter på grund av stagnerad lever-*qi* som blockerar urinblåsans funktioner. Vidare reglerar den vid fukt och hetta, och eliminerar hetta och eld från levern när funktionerna i nedre *jiao* attackeras. Användningsområden är miktionssvårigheter med smärtsam och frekvent urinering, blod i urinen (både visuell och okult), enures och urininkontinens. Detta vittnar om att punkter på levermeridianen dels kan användas vid reglering av besvär i både urinvägar och könsorgan, dels appliceras vid både fullhets- och tomhetstillstånd.

DADUN är en *gen*- och *jie*-punkt relaterad till bröstkorgen. *Gen* avser rot/ursprung, det vill säga punkten och *jie* avser grenen, området som kan behandlas. Punkten är indikerad för besvär i bröstkorgen. Dock anges inte vilka specifika besvär det gäller, förmodligen de flesta som har relation med levern.

DADUN är som de övriga *jing*-källpunkterna lämplig för återuppväckande vid medvetlöshet, exempelvis vid mildare blodtrycksfall och kollaps, men även vid allvarligare sjukdomstillstånd som stroke och epilepsi. Punkten lugnar *shen* vid olika former av rädslor, oro, depression och betryckthet med suckande och vid bipolär sjukdom (manodepressivitet).

Sammanfattning och kombinationer

Leverns meridian passerar bland annat yttre könsorganet och nedre buken. DADUN reglerar *qi* i nedre *jiao* och punkten appliceras vid patologiska manifestationer som främst berör *shan*, menstruation och urinering. Vid *shan* finner man smärttillstånd i buken och yttre könsorganen, inte sällan relaterade till hernia. DADUN är en nyckelpunkt i detta sammanhang. Den är värdefull vid olika blödningstillstånd, framför allt när stagnerad lever-*qi* leder till hetta i blodet, vilket resulterar i funktionella livmoderblödningar, oregelbunden menstruation, menorrhagi och metrorragi. Punkten reglerar urinering i första hand vid miktionssvårigheter på grund av stagnerad lever-*qi* som blockerar urinblåsans funktioner. DADUN är som många andra *jing*-källpunkter lämplig för återuppväckande vid medvetlöshet av olika orsaker. Punkten lugnar *shen* vid rädslor, oro, depression, suckande och vid bipolär sjukdom.

Ling shu, kapitel 63 beskriver en behandlings-teknik som kallas för *miu ci* [繆刺], kontralateral behandlingsteknik. Tekniken innebär att man blöder *jing*-källpunkten på den motsatta sidan, det vill säga kontralateralt i förhållande till besvärens lokalisering. Vidare kan man blöda stasade kärl utmed meridianen för att underlätta cirkulationen och aktivera *wei qi*. Tekniken kan även appliceras vid trauma i bukområdet med kvardröjande hematom och extravaserat blod, vilket åstadkommer lokal blockering som ger svårigheter vid avföring och urin. Främst gäller då att reglera funktioner relaterade till leverns och njurarnas meridianer. Behandling sker genom att blöda RANGGU [KI 2] och DADUN [LR 1]. Likaså kan denna behandling även utföras om man lider av emotionell blockering, exempelvis vid djup depression eller chocktillstånd. Sjukdomstillståndet är då av fullhetsnatur som bland annat detekteras genom full puls, *shi mai* och stränglik puls, *xian mai*. Mer om kontralateral behandlingsteknik, se sidan 923 och del I, sidan 628.

- Sju sorters *shan* (och bräck av olika slag): DADUN [LR 1] och TAICHONG [LR 3].
- Fullhetskänsla som sprider sig från buken till ryggen, med ansvällning och tyngdkänsla i ena testikeln: moxabehandla DADUN [LR 1] med sju koner och GUANYUAN [CV 4] med tre koner.
- Ansvällning och tyngdkänsla i ena testikeln, utan smärta: DADUN [LR 1], GUILAI [ST 29] och SANYINJIAO [SP 6].
- Uterusprolaps: DADUN [LR 1], QUQUAN [LR 8] och ZHAOHAI [KI 6].
- Fem typer av smärtsam urinerings: DADUN [LR 1] och XUEHAI [SP 10].
- Hicka: DADUN [LR 1] och SHIGUAN [KI 18].
- Nokturi: DADUN [LR 1], SANYINJIAO [SP 6], GUANYUAN [CV 4] och BAIHUI [GV 20].

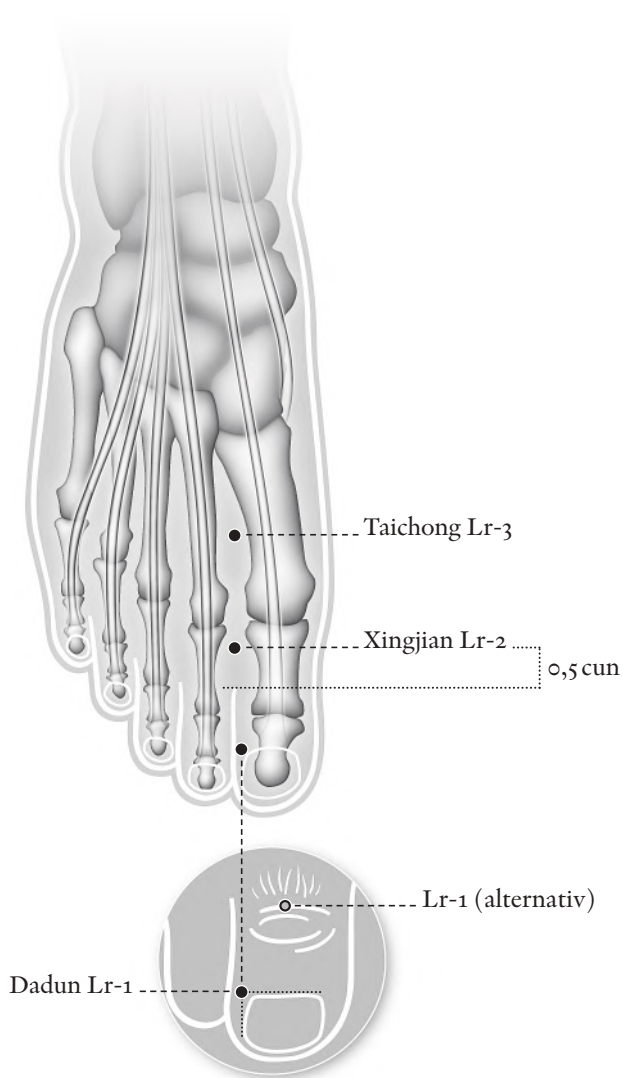

Fig. 97. Dadun LR 1 - Taichong LR 3.

LR 2, Xíngjiān 行間 ”Att gå emellan”

Lokalisation, nålplacering och moxa

Punkten lokaliseras i simhuden mellan första och andra tån, 0,5 *cun* proximalt om simhudens distala begränsning. Vinkelrätt instick och 0,5 - 0,8 *cun* djupt eller 0,5 - 1,0 *cun* i proximal eller distal riktning. Fig. 97.

Indikationer

- Huvudvärk, yrsel och oklar känsla i huvudet, ögonsjukdomar med inflammerade och smärtsamma ögon, irit, kronisk konjunktivit, synnervsatrofi, rikligt tårflöde, hetta i ansiktet, näsblod, *qing*-färgat ansikte, *hou bi* med smärtor och torrhet i halsen, törst, bitter smak i munnen, tandvärk.
- Epilepsi, stroke, medvetlöshet, *xiao er jing feng*: konvulsioner och medvetlöshet hos barn.
- Irritabilitet, ilska och raseri.
- Fullhetskänsla och smärtor i bröstkorgen och laterala revbensområdet, hosta, suckar och andfåddhet, åtsnörd känsla i halsen med svårighet att svälja, hjärtklappning, smärtor i både hjärta och lever, insomnia, ilska och mani.
- Kraftiga menstruella eller ickemenstruella blödningar, ansamlingar och menstruationsrubbningar, miktionssvårigheter och *shan*, underlivsklåda, smärtor i könsorganen, ofrivillig erektion (priapism), förstoppning.
- Lumbala smärttillstånd som tilltar på morgonen, efter vila och vid stress.
- Kalla händer och fötter.

Egenskaper och funktioner

- *Ying*-bäckpunkt relaterad till eld på leverns meridian.
- Elimineras levereld.
- Tyglar hyperaktiv lever-*yang*.
- Skingrar stagnerad lever-*qi*.
- Utplånar inre vind.
- Elimineras hetta och stillar blödningar.
- Understödjer nedre *jiao*.

Kommentar

Xíng [行] betyder att gå, att röra sig och färdas. *Jiān* [間] är mellanrum, öppning och att separera. Namnet kan dels avse punktens lokalisation mellan stortån och pektån, dels syfta på dess funktion. *Xíng* beskriver att gå, att röra sig och att cirkulera. Punkten återupprättar cirkulationen, rörelsen av *qi* som är stagnerad, exempelvis stagnerad lever-*qi*.

Levern har funktioner och egenskaper av både *yin*- och *yang*-natur. Leverns *yin*-funktion är att lagra blod och utgöra depå för blodet. Lagring avser vidare att levern distribuerar och reglerar att en tillräcklig blodmängd tillförs ögon, livmoder, senor och muskler, för att dessa skall kunna upprätthålla för dem avsedda funktioner. *Zang*-organen, som är *yin* till sin natur (jämfört med *fu*-organen) har även *yang*-

funktioner. Leverns *yang*-funktion är att upprätthålla ett fritt flöde av *qi* och blod genom funktionen *shu xie* [疏泄] i alla *zang* och *fu*. Till leverns inneboende vitalitet hör också att den tillhör våren och vädersträcket öster (solen går upp i öster). Det innebär att dess inneboende egenskap är stigande av *yang qi*. Stigandet av *yang qi* har lätt för att bli alltför kraftfullt. Stigande av leverns inneboende *yang qi* differentieras som hyperaktiv lever-*yang*, levereld flamar och inre vind.

XINGJIAN är en *ying*-bäckpunkt tillhörande eld och sommar, och den andra punkten bland de fem *shu*-punkterna. Detta gör den speciellt indikerad vid symtom och sjukdomar med hetta och eld. XINGJIAN är den primära punkten för att eliminera levereld, tygla hyperaktiv lever-*yang* och utplåna inre vind. Oavsett var symtomen från dessa obalanser uppträder. Den skingrar även stagnerad lever-*qi*. Dock appliceras punkten främst när hetta/eld, hyperaktiv *yang* och inre vind dominerar.

När levereld flamar, hyperaktiv lever-*yang* stiger och inre vind frigörs förekommer i första hand symtom och sjukdomar i hals- och huvudområdet. Leverns meridian passerar halsen, fortsätter genom naso-pharynxområdet och stiger vidare upp till ögonen och hjässan. När levereld flamar och hyperaktiv lever-*yang* stiger kan man finna symtom som huvudvärk, yrsel och oklar känsla i huvudet, ögonsjukdomar med inflammerade och smärtsamma ögon, irit, kronisk konjunktivit, synnervsatrofi, rikligt tårflöde, hetta i ansiktet, näsblod, *qing*-färgat (blågrönaktig ton) ansikte, *hou bi* med smärtor och torrhet i halsen, törst, bitter smak i munnen och tandvärk.

När levereld flamar och hyperaktiv lever-*yang* blir tillräckligt starka (ofta med samtidigt förekommande tomhet *yin*) utvecklas inre vind, som kan leda till symtom som epilepsi, stroke samt medvetlöshet. Vidare kan *xiao er jing feng* [小兒惊風] uppträda som rakt översatt betyder barn - rädsla - vind. Syndromet avser konvulsioner och medvetlöshet hos barn. Dessa konvulsioner kan delas upp i akuta och kroniska. Akuta uppträder vanligtvis i samband med andra sjukdomstillstånd, exempelvis vid meningit med hög feber, och har ett hastigt sjukdomsförlopp med medvetlöshet. Kroniska konvulsioner kännetecknas av episodiska attacker, sällan medvetlöshet, något förhöjd temperatur, allmän nedsatthet, gulblekt och delvis *qing*-färgat ansikte (på barn förekommer den färgen speciellt mellan ögonbrynen). *Jing* [惊], som betyder rädsla, visar på att rädsla kan vara en etiologisk faktor. *Feng* [風] beskriver vind, som dels syftar på den inre patologin, dels på själva reaktionen som är plötslig och ryckig och påminner om vindens natur.

”*Ilkska har lätt för att skada levern.*”³

”*Vid tomhet i levern leder det till rädslor, vid fullhet i levern leder det till ilkska.*”⁴

En av leverns viktigaste funktioner är att upprätthålla ett fritt flöde av *qi* och blod. Detta omfattar också ett fritt flöde av alla emotioner. Alla emotioner, som passerar sina normala gränser, kan resultera i stagnation av lever-*qi* och vidare medföra att eld utvecklas i levern, främst gäller det dock aggressioner. XINGJIAN är den primära punkten för behandling av irritabilitet, ilkska och raseri. Det är naturligtvis svårt att behandla en person under ett raserianfall, men väl mellan anfallen.

”*Ilkska får qi att stiga och ansamlas i bröstkorgen.*”⁵

När stagnerad *qi* och levereld flamar stiger upp till bröstkorgen kan både lungor och hjärta bli affekterade. Symtom från lungorna är fullhetskänsla och smärtor i bröstkorgen och laterala revbensområdet, hosta, blodtillblandade upphostningar, suckar och andfäddhet, samt åtsnörd känsla i halsen med svårighet att svälja. Symtom från hjärtat är hjärtklappning, smärtor i både hjärta såväl som i lever, insomni, ilkska och

mani. Vid tomhet i levern, gäller i första hand tomhet blod och *qi*, förekommer rädsor, modlöshet och timiditet, samt svårighet med att fatta beslut. Dessa symtom ligger närmare gallblåsans funktioner med tomhet *qi* och kyla i gallblåsan.

Leverns meridian ansluter till *chong mai* och *ren mai* via punkterna QUGU [Cv 2], ZHONGJI [Cv 3] och GUANYUAN [Cv 4]. Hetta och eld i levern kan attackera blodet i livmodern, likaså kan urinblåsan och yttre könsorganen affekteras av fukt och hetta. Även tarmarna kan skadas av hettan. När levereld flamar och attackerar blod och livmoder, kan det leda till kraftiga menstruela eller ickemenstruella blödningar. Hetta och stagnerad *qi* har en tendens att ackumuleras i livmodern och utveckla ansamlingar (bland annat myom) och skapa menstruationsrubbningsar. När urinblåsan angrips av fukt och hetta, som rinner ner till underlivet från lever och gallblåsa, kan det yttra sig som miktionssvårigheter med smärtor, trängningar, retention av urin, grumlig urin och *shan*. När yttre könsorganen drabbas av fukt och hetta, kan det medföra klåda och smärtor i könsorganen och plötslig (ibland smärtsam) ofrivillig erektion (priapism). När hetta/eld affekterar tarmarna, kan det resultera i att vätskorna i tarmarna torkar ut med förstoppning som följd. XINGJIAN understödjer nedre *jiao* och är indikerad i alla dessa sammanhang.

XINGJIAN tillsammans med TAICHONG [LR 3] är potenta punkter vid behandling av besvär i lumbalområdet. Lumbalområdet kallas för "njurarnas hus" och vitaliteten i njurarna ligger som grund för vitaliteten i lumbalområdet. Levern reglerar cirkulationen av *qi* och blod, kontrollerar musklerna och upprätthåller en jämn muskeltonus. Vidare passerar gallblåsans meridian genom sakroiliakaleden. Detta innebär att njurar, lever och gallblåsemeridianen har en nära relation till lumbalområdet. När lumbalområdet påverkas av stagnerad lever-*qi*, leder det främst till smärtor av fullhetsnatur, vilka tilltar på morgonen, efter vila och vid emotionell stress. Smärtorna lindras av måttlig rörelse och harmoniskt sinne. XINGJIAN används också vid problem utmed meridianen på benets insida, med hetta och värk.

Det är vanligt att det samtidigt förekommer både fullhet och tomhet vid lumbala problem. Tomhet i njurarna med lokala stagnationer av *qi* och blod är ett ofta förekommande scenario. Tomhet i njurarna uttrycker sig med dov, tröttande värk och kan sekundärt utveckla lokal stagnation av *qi* och blod, samt episoder med skarpa och huggande smärtor. Vidare kan lumbalområdet drabbas av besvär på grund av invasion av externa patogener (vind, fukt och kyla) och manifesteras fullhetssmärter. Mer om detta se bland annat punkterna SHENSHU [BL 23] och GUANYUANSHU [BL 26], samt i del III, sidan 465.

När levereld flamar kan det utveckla falsk kyla och äkta hetta, med symtom som varm kropp och med kalla händer och fötter och kallas *han jue* [寒厥] (eller *jue zheng* 厥征). (Min erfarenhet är att vid falsk kyla och äkta hetta kan man i de flesta fall detektera en tydlig gräns mellan kall och varm hud vid handleder och fotleder. Om kylan däremot sträcker sig upp på underarmar och vader är det oftast äkta kyla.) Detta sjukdomstillstånd utvecklas när hettan i det inre blir stark och *yang* knyts i det inre och förhindras att sprida sig ut i extremiteterna. Kylan är då falsk eftersom den är orsakad av äkta hetta eller stagnerad *qi*. Tecknen på både puls och tunga vittnar om detta, eftersom pulsen är stränglik och snabb och tungan är rödpurpurfärgad och eventuellt har en gul beläggning. XINGJIAN eliminerar den inre hettan och återskapar möjlighet för *yang* att cirkulera distalt.

Sammanfattning och kombinationer

XINGJIAN är en potent punkt för att eliminera inre hetta/eld, tygla hyperaktiv lever-*yang*, utplåna inre vind och skingra stagnerad lever-*qi*. När levereld flamar, hyperaktiv lever-*yang* stiger och skapar inre vind, uppträder symtom främst i kroppens övre del. Punkten är indikerad bland annat vid huvudvärk, yrsel och oklar känsla i huvudet, ögonsjukdomar med inflammerade och smärtsamma ögon, värk och

torrhet i halsen, konvulsioner, irritabilitet, ilska och raseri. XINGJIAN är även användbar när stagnerad *qi* och levereld ackumuleras i bröstkorgen, med exempelvis fullhetskänsla och smärtor, blodtillblandade upphostningar, suckar, hjärtklappning, insomni och ilska. Vidare är punkten värdefull vid besvär i nedre *jiao*, som vid kraftiga menstruella eller ickemenstruella blödningar, miktionssvårigheter med värk, trängningar och retention av urin, klåda och smärtor i könsorganen samt plötslig ofrivillig erektion och förstoppning. XINGJIAN och TAICHONG [LR 3] är tillsammans potenta punkter för behandling av problem i lumbalområdet, med lumbala smärtor som i första hand uppträder vid emotionell stress och som lindras när man känner sig harmonisk till sinnet. XINGJIAN reglerar falsk kyla och äkta hetta, som manifesterar sig med varm kropp och kalla (ibland iskalla) händer och fötter. Detta tillstånd är utvecklat av hetta i det inre som blir stark och knyter den perifera cirkulationen av *yang*. XINGJIAN eliminerar inre hetta och återskapar cirkulationen av *yang*.

- Torrhet i halsen: XINGJIAN [LR 2], TAICHONG [LR 3], CHENGJIANG [CV 24] och LIANQUAN [CV 23].
- Urinretention och smärtor i penis: XINGJIAN [LR 2] och QUQUAN [LR 8].
- Lumbago och svårighet med att stå upprätt och röra sig: XINGJIAN [LR 2], JINGMEN [GB 25], WEIZHONG [BL 40] och HUANTIAO [GB 30].
- Kalla händer och fötter, vid äkta hetta och falsk kyla: XINGJIAN [LR 2] och NEITING [ST 44].

LR 3, Tàichōng 太衝 ”Stort framrusande”

Lokalisation, nålplacering och moxa

Punkten lokaliseras på ovansidan och främre delen av foten, i den djupaste delen av mellanrummet mellan första och andra metatarsalbenet. Nålriktning är mot YONGQUAN [KI 1] och djupet 0,5 – 1,5 *cun*. Fig. 97.

Indikationer

- Fullhetskänsla och distension som tilltar av emotionell turbulens och lindras eller försvinner helt när man känner sig harmonisk till sinnet.
- Huvudvärk, yrsel, migrän, hypertension, tinnitus, aggressivitet, oklar känsla i huvudet, skakningar, epilepsi, opistotonus, stroke, paralyser och afasi.
- Kroniska ögoninflammationer, suddig syn, minskad synskärpa, nystagmus och tics.
- Torra, spruckna läppar, smärtor och torrhet i halsen, törst, känsla av inre hetta, kronisk sinuit.
- *Yu zheng*: depression, instabilt känsloliv, frekvent suckande, ilska och frustration. Fullhetskänsla och smärtor i bröstkorgen och i hypokondriet.
- Svullen buk, reflux, illamående, dålig aptit och rapningar, lös avföring, växelvis lös och hård avföring, blödningar i magsäcken med blodiga kräkningar, kronisk gastrit, diarré med osmält föda, förstoppning, distension av buken, lös och illaluktande avföring och tenesmer.
- Dysmenorré, endometriosis, PMS, menorrhagi, metrorragi, amenorré och leukorré, klåda i underlivet, utdragen förlossning, ihållande svettning efter förlossning och smärtor i perineum, våtande hudutslag och tyngdkänsla i kroppen.